

Lo Catalanista

Diari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

Direcció y Redacció: CALDERON, 36

Administració: PLASSA Sant ROCH, 11

Representació Administrative à Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	4 rals al mes.
Fora..	14 > trimestre
Un número sol.	5 céntima.

Anuncis à preus convencionals.

IMPRESIONS DE VIATJE

DE BARCELONA A CUBA

CONFERENCIA DONADA EN LO «CENTRE CATALÀ» PER D. FRANCISCO DE P. BEDÓS.

II

Eran des quarts de cinc del matí quant va despertarme una onada de llum que entrà inundant lo camarot per la finestra que acabava d' obrir lo camarer.

Quin despertar mes distint! Feya molt temps que l' insomni 'm perseguia y eran per mi las nits, una lluya continua. Aquella l' havia passada insconscientment y al mal humor d' abans y á la postració, havia succehit una insòlita alegria y un benestar en lo cos que 'm trasportava.

Me vesteixo á corre-cuyta y surto á cuberta. Estava fresca, humida, com queda sempre després del baldeig. Encar se sentia llunyá 'l soroll del aigua al sortir espetegant pel coll de la manguera.

Lo baldeig es la primera operació que 's practica á bordo al despertar la marineria. Y 's practica no aixís com se vulga sinó ab verdader entusiasme. Al apuntar l' auba, los réflets que com joliu rossinyol llença 'l nostram posan en moviment á la gent; (gent vol dir entre 'ls pilots catalans, la marineria. Y ho he sentit dir sempre ab un tó carinyós, com un bon pare parlant dels fills, diu «la maynada»....) Surten cantant del

*ranxo; s' arrestellan sobre cuberta, 's passa llista, no perque siga menester, sinó per pura formalitat ó per un excés de disciplina (en los barcos de casa aixó no 's fá, quant hi ha un buyt en la fila ya sap tothom perqué es y s' avisa al metje). Després de passar llista, lo nostramo distribuheix las armas de combat; escombras, rascletas, esponjas, llampadas, què cada un empunya ab mes ó menos gallardia segons la que li ha tocat per sort, 's tiran grapats de finissima arena sobre 'l pis; se coloca la tina en el centre d' operacions; lo mestre d' aixa, estén la mánega de goma què com aplanada serp 's' arrastra per la cuberta; sa cúa va subjectà al canó de una bomba que mou lo *cavall de vapor*; un moment d' ansietat fa batrer lo pit d' aquells homes com soldats avants d' entrar en batalla, mentres lo segón nostramo obra la clau de comunicació.*

La aplanada serp s' infla de sobte, 's retorsa furiosa y al arribar la infló á la gola, obra la boca, vomita en lo dipòsit un doll d'aigua cristallinay tremolosa que al rebassar la tina cau com cascada de perlas anant á besar los peus dels mariners.

*Quant vaig arribar al pont estavan baldejant á proa. 'L bras d' aigua ajogassat y capritxós, ho ensumava tot. Tant prompte esgarrapava las persianas de camarots y celdas de tripulació ó ficava 'l nás en la campana de *picar* las horas, com ruixava á las pobres gallinas que pacientment esperavan lo dia del sacrifici. Hasta algun cop jay Deu! va arribar á tal punt son atreviment, que, ab enfassós quixotesch acariciava 'l llom dels canons Hontoria com si fossin cosa de quincalla.*

Los mariners 's feyan cómplices de sa lleugeresa y fins semblava que l' atiessen. Quant lo chorro cansat de un objecte lo deixava abandonat, ells ab la mes gran fruició hi entravan á saco y ab infames frotacions lo martiritzavan fins á deixarlo net y lluhent com peú de venerada himatge. Tot queya sota aquellas mans nervudas; res 's lliurava d' aquella guerra sens quartel declarada á la inmundieia.

Lo dia anava avansant; l' aire fresh y deleitos saturat ab excés d' oxigeno, lo rebia 'l pit y 'l trasmetia á l' ànima. Lo cel estava blau, d' un blau tendre, calmós, y 'l mar lo reflexava ab tota sa puresa; ensà y enllá com papillonas blancas se veyan passar las velas llatinas de las barcas pescadoras. Vagament se perfilava la costa. Estava abstret y una veu va treurem d' aquell éxtasis. Era la veu de un català, d' en Millet, germà de nostre benvolgut Millet. Ah! que be sonaren en mon cor aquelles frasses! Quina música mes suau s' esbandí per l' aire; quina dolcesa en son accent aná á cercar lo bon pilot pera darm'e 'l Deu vos quart; que Deu li pagui l' alenada que va portarme de la pátria.

En aquell instant picaren las cinch y 'n Millet me digué que m' encarregava 'l pont perque anava á sortir lo sol y havia d' anotarlo.

Vaig quedar sol, arresserat detrás del *triangul d' estribor*. Instintivament vaig buscar l' horitzó, com temerós de no arrivar á temps de presenciar un espectacle que abans m' era indiferent pera que desde 'l dia abans desitjava coneixer. Al lluny seguint l' indret de la *aleta de babor*, hont mar y cel se confonen, pareixia que estavan lluytan immensos núvols blanchs com flochs de neu ó com cctó esponjat. Lo mes grant d' ells ho dominava tot; ab sos brassos de gegant subjectava als altres que en va lluytavan per despendrers; alguns se exqueixavan ab l' esfórs y 'ls sens framents com bolvas platejadas fugian á corre-cuya. De prompte, una guspira de foch fereix lo ventre del mónstre; al sentirse ferit rebat las alas, vol remontarse, pero una nova guspira ha pres en ell; exclata en flamas; 's propaga l' incendi y quant yo creya que anava cremá 'l mon, apareix somrient lo sol, com somriu lo bailet al treurers la careta ab que intentá assustarnos.

Al remontarse per l' espay l' astre del dia anava deixant un polsin d' or que matizaba las crestas de lasonas y anava depositarse sobre la aguda testa del cap de Sant Antoni que sobre un fondo blau retallava l' horitzó per la banda de estribor. Mes enllá vejerem la destralada de Roldan y 'm portá á la memoria l' hermós poema de Jacinto Verdaguer, *L' Atlàntida*, escrit á bordo d' aquest barco.

Passarem per devant d' Alicant y 'ns tornarem á separar de la costa que aná esfunssintse per gradació de tons. A las vuyt se girá un vent fresch de la *anuira d'* en terra que facilitava 'l tiratge de la xemaneya y aumentava la arrancada del barco.

—Sembla que caminem bé—vaix dir á 'n en Millet.
—Psé! no es cosa; 'm contestá —14 millas; es poch.
—Y á mi que 'm semblava una cosa del altre mon.
—Si, ya es correr—observá 'l pilot—pochs sou los barcos mercants que pugan fer tant.

—Donchs no comprehench com no esteu satisfet.
—Perqué podém fer mes—'m contestá ab un somriure d' orgull.
—Forsant la máquina?
—Home, no; sense forsar la máquina, ya ho veurcu.—Y al dirme això ab un reflet va fer sortir sobre 'l castell al primer nostramo.
—¡Que brassegí!
No vaix atrevirme á preguntar mes; vaix comprender que no passaria

molt temps sense saber lo que era brassejar y vaix fixar tota ma atenció en lo que 's feya á proa hont lo nostramo ab aquellas passadas que recor-davan lo cant dels aucells reunia á la guardia. Adossat al triángul de so-tayent podia veurerho tot. Ab una ullada dominava las dos bandas. Déu homes se dirigiren á las *brassas* de babor y dos á las de estribor. *Brassas*, son las cordas que van desde 'ls *penols* (que es com se 'n diuhen dels ex-trems de las *vergas* ó pals que crusán), hasta la cuberta. Los de estribor, deixaren anar la del *trinquet* que quedá fluixa á la banda, y 'ls de babor arrenglerats, s' agafaren ab forsa al calabrot y al fer la senyal lo con-tramestre comensaren á tirar, brioso, segunt lo compás del de devant que cantant los atiava.....

—¡Ah! ¡oooh! ¡ah! ¡oooh!

—Rás, rás,—contestavan las curriolas ab rancúnia y fentli eco al cant del *marcador*.

A cada embransida, la *verga* rebia un nou impuls y s' anava decan-sant á proa. Al fi posá 'l penol de la dreta en direcció á la armisa.

—¡Aferra!—crida en Millet, y en menos de un segón, lo cap de corda havia donat un tom en vuyt per la *clavilla*.

Van fer la mateixa maniobra ab las altres vergas del *trinquet* y del *messana*, fins á deixar l' aparell de berganti rodó ab los penols al vent com colossals agullas.

Lo «Ciutat Comptal», després d' aqueixa operació semblá que s' ha-via allegerit, y com si estés content, apretá á acorrer copsant ajogassat las blavosas y tremulas onadas que quedava,—per la popa, mortas y es-tablanquehidas formant estela.

A las tres de la tarde, comensá á distingirse lo «Cap de Palos» al quin rebassém casi á tocar á las cinch.

A las deu de la nit excluem lo «Cap de la Gata»—Lo mar s' encabrita un bon xich y 'ns veyém precisats á abandonar la cuberta notant avants un espectacles pera mi hasta allavoras desconegut. La fosforacencia de las aigües que sorpréim y encisa: la superficia del mar sembla talment cel obsensisíssim piquejat d' estrelles que brillan y s' apagan, apareixent y desapareixent en sent fi de punts.

A las cinch del matí, del dia 7 ja tornava á estar al pont.—A nostra vista 's presentava la costa clapejada de poblets, escampats assí y allá com bandadas de gavinias. Al fons del panorama la «serra nevada», ab sos pichs coronats eternament de neu, per hont reliscan los raigs del sol naixent com degotalls de plata fosa.

A las vuyt comensa á perfilarsa la gegantesca silueta de la catedral de Málaga, á quin port entrém á las 9 boy voltejats de llanxes que 'ns segueixen com segueixen al cisne 'ls seus pollets.

(Continuare)

SECCIÓN RELIGIOSA

SANTS D' AVUY.—Sants Maró, Victoriá, Creixent, Teodosi y altres marts. Benet lo jóve comf. Santas Potenciana verge y mart y Anastassia mart.

Sant Benet, lo jóve, sencill pastor de la Provença rebé l' ordre de Deu d' edificar un pont sobre lo riu Rose (Roune) devant d' Avinyó lo qua vericà d' una manera prodigiosa comensantlo á la edat de 12 anys, l' any 1177 y acabantlo avants de morir á la edat de 19 anys lo 14 d' Abril de 1184.

PARROQUIA DE SANT FELIU.—Missas per Anton Gorina Lacot y Francisco Pulit Vidal.

PARROQUIA DE LA CONCEPCIO.—A las set missa per Ramona Massons de Martínez.

Notas oficiales

En lo Registro Civil d' aquesta ciutat s' han fet las següents inscripcions durant lo dia 14.

Naixements: Joan Sobre Raballat.

Defuncions: Joan Codina Rovira, casada, 77 anys.

Matrimonis: Pere Fontanet Solá ab Paula Figueras Saltó.

NOVAS

Lo vinent diumenge se posarán en escena en lo teatro Principal, per la companyia que dirigeix lo primer actor don Joaquim Nuñez, las següents obras:

Per la tarde (única). Se representará lo celebrat drama en 4 actes *El Gran Galeoto y la pessa Vivir para ver.*

Per la nit.—Única representació de la famosa comedia *Sullivan y la pessa Los litigantes.*

Ahir contragué lo Sant Llás del matrimoni en la parroquial Iglesia de Sant Feliu nostre particular amich Pere Fontanet ab la modesta Senyoretta Paula Figueras, germana de nostre amich y company Joseph Figueras.

Desitjém felicitats eternas als nous esposats.

Lo vinent diumenge á la nit tindrà lloch en l' Ateneo Sabadellés la funció que tingué de suspendrers lo diumenge passat per causas agenes á la voluntat dels iniciadors.

S' están activant los mostruaris en nostras fábricas pera la vinenta temporada de patens.

Probablement y com de costum sortirán nostres viatjants á últims de més ó comensament del entrant.

Desde avuy y de 10 á 12 del matí, se vacunará gratuitament en lo local del Cós Médich Municipal, establert en los baixos de las Casas Consistorials.

Lo vinent Diumenge á la tarde se donarán grants balls de tarde en los Salons Sabadellés y Casino de la Fusió Republicana, executant los programas en lo primer la orquesta *Muixins* y en lo segón la orquesta *Fatxendas*.

Dintre pochs días inaugurarà sas funcions la nova Societat Lírich-dramática en lo teatro Euterpe, ab lo drama català *Sota terra*.

Diumenge passat tingué lloch á Besalú un meeting de propaganda catalanista organisat per la Agrupació que no fa gayre va constituirse.

Ab tot y que va prepararse ab poquisim temps, molt avans de començar l' acte estava ja plena de gom á gom la espayosa sala de sessions del ajuntament, que era 'l lloch designat. Tot Besalú en pes y molts dels pagesos dels voltants, que á Besalú havia anat á passar lo dia de Pascua, estavan desitjosos de sentir per primera vegada la exposició del programa catalanista.

A la hora designada ocuparen la presidencia en Feliu Prat, president de la Agrupació; alguns socis de la agrupació catalanista d' Olot; en Pau Casabona, patriarca de la nostra causa en aquella terra y en Francesch Cambó.

Després de breus paraulas del president de la agrupació explicant l' objecte del meeting, varen fer ús de la paraula en Joseph Berga, en Celestí Devesa y en Francesch Cambó, explicant lo que es y ha sigut sempre Catalunya, los agravis que sufreix á tota hora, la critica situació en que avuy se troba y exposant lo programa catalanista en sos punts fonamentals. La impresió que causaren los discursos dels nostres companys fou extraordinaria. No era ab los aplausos ab lo que més se manifestava l' entusiasme del auditori; era ab la atenció religiosa ab que escoltava y ab aquella amoció que sols se manifesta ab ulls que espurnejan y ab punys que 'ls clouhen.

L' efecte del meeting no va tardar en manifestarse. Una verdadera professió dels que hi havian assistit anava a iuscriures en les llistas de la agrupació que, essent una de les més recents, es potser ja la que compta ab major número de socis.

Felicitém de tot cor á nostres companys de Besalú desitjant que sigui imitat son exemple.

Lo coro de noys que te organisada la Agrupació Catalanista de Vilasar, sortí aquests dies de Pascua á cantar las caramellas. Los noys lluhian la ayrosa barretina y llassos ab los colors nacionals de Catalunya. La primera casa que fou obsequiada pel corò sigué la Casa de la Vila ahont se cantaren en mitj de una ovació entussiasta *Los Segadors y Lo Plany*. En totes parts varen ser los cantayres objecte de grans demostracions d' afecte, quedant tothom molt complascat dels considerables avenços que en tant poch temps ha fet aquell Orfeó infantil.

S' ha constituhit á Banyolas una «Lliga catalanista» que te per objecte travallar per la reivindicació de la personalitat de Catalunya acceptant lo programa de la «Unió». Desitjém á la novella agrupació molts prosperitats, felicitant á nostres amichs de Banyolas que á sa constant propaganda se deu la formació de la «Lliga».

En el exprés de Fransa arribá ahir matí á Barcelona la eminent artista Mme. Darclée que debutarà aquesta setmana en lo Gran Teatro del Liceo ab la ópera de Massenet *Manon*.

La Empresa de dit teatro en atenció á la malaltia que sufreix lo tenor senyor Mariacher, ha contractat als célebres tenors Cardinali y De Marchi, 'l primer dels quals cantarà *Aida y Garin* y 'l segon *Gli Ugonotti*.

L' Excm. Sr. D. Javier de Benavent y de Camon, Delegat General en Espanya, de la Socfetat Humanitaria dels salvadors Italians (Napols) nos comunica, que en la sessió celebrada per dita societat en 28 de Mars del any present, siguieren nombrats per unanimitat los Senyors següents: Socis Protectors.—Excm. Sr. D. Arturo de Saforcada, senadó del reyne; Iltm. Sr. D. Alejandro Novellàs, Ex-director y catedràtic del Institut Prov. de Barcelona, Iltm. Sr. Dr. D. Andreu Martínez Vargas, catedràtic del colègi de Medicina de Barcelona y los Iltres. Srs. D. Joan Valls Rubies, Abogat; D. Eussebi Bosch Humet, artista músich; D. Pere Ramon ortopédich; D. Ignasi Benavent y Especier, Profesor de ensenyansa; Dr. D. Joseph Giró Savall, Metje-Homehopàtic; Dr. D. Amado Gort Civit, químich-farmacéutich; D. Domingo Balet Nadad, mestre d' obras y don Gonzalo de Benavent y Camps, Périt mecànic electricista, socis efectius de dita societat.

Doném la enhorabona mes cumplerta als citats senyors per las distincions en que han sigut honrats.

La delegació general à Barcelonana es: Gobernador—14—1.º

De molt bon gust y redactadas en nostra llengua catalana son las invitacions que ha repartit lo President del Centro Industrial, nostre amich don Ricart Molins, pera accompanyar lo Sagrat Viàtich als malalts y presos lo prop-vinent diumenge.

Segons l' animació que regna pera assistir à tant relligiós acte, promet esser molt concorregut y es d' esperar que honrarà ensembs que à la antiga y distingida societat, à son digne President y Junta Directiva que ab tant bon acert posa son empenyo per enaltir los sentiments relligiosos de la societat y los sentiments de patria, usant lo matern idioma en sos actes oficials, fugint de la cursileria d' emplear sense solta una llengua forastera.

Los amants de li literatura catalana pogueren avants de ahir nit assaborir en l' Ateneu Barcelonés las primicias del *Llibre de la Mort* del inoblidable Marián Aguiló, que avuy se posará à la venda. Los mestres en Gay Saber Francesch Matheu, Joaquim Riera y Bertrán y Ramon Picó y Campamar varen llegir algunas hermosissimas composicions que forman part d' aquest llibre ab lo que donaren una nova prova pública y solemne de lo molt que admiran la obra del Mestre. Aquells conceptes de la més alta poesia expressats ab una forma senzilla y sense defectes, qualitats que adornan los travalls poètics del Aguiló, foren escoltats ab religiosa atenció per tots los presents. En Matheu llegí à més del prólech sentidíssim algunas poésias de la part del llibre que s' anomena *Remembranças de la Mort*.

TELEGRAMAS

* Madrid, 14, 5 t.—En lo Consell de Ministres d' avuy devant del acort pres per las Cambres nort-americanas, s' ha acordat que si dintre 'l plasso de 10 dias que fixá la Constitució, Mac-Kinley no desaproba terminantment la actitat del Congrés federal nostre representant senyor Polo de Bernabé demanarà 'la passaports y sortirà immediatament dels Estats Units.

Regna molta excitació contra Nort-América tementse qu' esclati d' un moment al altre la guerra.

S' ha publicat ja 'l decret declarant oberta la suscripció nacional encabessantla la Reyna.

Hem arribat al extrem de la nota pessimista.

CAMBIS

Londres à 90 días fetxa.	36'50 d.
» à la vista.	37 p.
París.	>	>	>	46
S' han fet operacions à última hora à	47'50